

Any XIII Núm. 473
 ARTA 10 de Septiembre de 1929

DEU I PATRIA

PREUS
 Artá i comarca un any 4 pts.
 A fora id 6 »
 Extranjer id 10 »

FESTES DE POBLE

Muantes vegades he sentit denigrar les festes de poble, anomenades rídicules, anticuades i avorrides, però jo, tal volta sigui perquè el meu esperit no's prou apte per delitarse amb la plena recepció de lo modern, elze trop encisadores, reblides d'una poesia suau que m'anemora enmitx de sa sencilleza i aparent monotonía. He sentit mes la seva belleza, quant enfora de mos llars no he pogut veurer-les, recordant amb melangia tots els actes qu'es celebren aquests dies de sana alegría.

El dissapte de la festa, primer les completes; després ve la clásica "revet-la"; cohets qu'esclaten amb un tro fort, fent giscar a les jovenetes; roelles sempre iguals que donant voltes projecten diluvis d'espíres de colors; la música que toca; fadrinetes qu'es passetjan enlestides, contentes i esperanzades, el cor ha bategat tot l'any pensant amb la festa ¿qui sap si trobaran el galan de les seves ilusions? Els atlòtets que considerant amb despreocupació infantil la festa com si fos fe'a' per ells, corren per entre la gent es peguen serpentes, s'encalsen i juguen guanyantse qualche cop de ventall de les fadrines perquè eize descomponen el vestit o elze estiren la coua. Les vellanes que xiten els fadrins i bergantells fent-los tastar vellanes, que rompen demunt el cairra de l'amut amb una mesura mes petita, mentres les pregonen les excel·lencies del *torrat qu'es de primera*.

El mati de la festa, la música va a cercar els clavaris del ajuntament per anar a l'Ofici solemne amb honor al Sant, predica un frare molt anomenat o un Canonge de la Seu. Hi va el poble en pes, tots enlestits amb lo milloret que tenen, dins l'Esglesia senten giscar les sebates fent remor de noves. El temple s'omple d'encens i ressonan majestuosos i conmovedors els cantis liturgics, l'orgue desgrana les gemes maravellozes d'incontables sons...

Després hi ha les corregudes a n'el cos. El sol cau bofegant com a foc líquit—es prop de mitx dia—les xeremies amb els seus sons vius i estridents van al davant seguides p'els atlòtets portadors de les "joias" penjades a una canya verde, sempre son les mateixes les esperdenyes, el conill i el "Gran Prix" representat per el pollastre. Les

corregudes de la máxima emoció, las que concedeix més honor i glòria al victoriós a n'aquests jocs olimpícs rurals, es la d'el pollastre; dir d'un qu'ha corregut el pollastre, es ja com una executoria, una prova palesa de bon corredor, doncs sols s'hi presenten els millors, els mes escullits d'entre els corredors del poble.... També corren dones, atlòts i nins, i finalment hi ha corregudes de bisties. Molta gent va a n'el cos sense por del sol ni de la calor, els carretets de gelat van de part a banda, cridant els venedors amb tota la força de sos pulmons les excel·lencies de la seva fresca mercancia, les sombrilles posen una pinzellada alegre de color entre la generació satisfeta i contenta per gaudir de la fe'ta i qualcun mes materialista, ja es llepa els morros amb anticipació pensant amb la vadella que'ha d'assaborir al dinar.

El cap vespre fins passades les hores de mes sol no surt la gent a passetjar i escoltar la música; van també a pendre gelat amb cuarto o enseimades. A la nit, prestat s'encanta la "primera" de tot d'una son molts qu'hi diuen però poc a poc van minvant fins a quedar solsament dos joves ningun d'els quals vol cedir, hi va l'amor propi, han promés a la seva enamorada que ballaria la primera i abdos volen complir sa paraula, van pujant fins arribar a una cantitat important. El pare d'un l'hi diu "Toni anem. Xeu correr", en Toni no's vol moure, son pare l'estire de la mànegue, ell alsa el cap orgullós, els ulls l'hi espietjen.... s'acala, dona la volta i s'en va tot mostií per no esser present a la victoria d'el seu rival.

El guanyador va a cercar la seva parella, una pajeseta rosseta i agradosa, que surt amb les galdas vermelles de goig i emoció, i seguint les tocades tan nostres i tant dolces d'els boleros voltan la plaça ballant amb galanura i dignitat...

¡Festes qu'ens llegaren els pares, que van desapareguent en l'intrusió de modes novelles carentes d'el prestigi de l'avior; dances honestes i senzilles reblertes d'ingenuitat i de poesia; xeremies qu'elze dirigien i alegraven, avui arreconades i despreciades; herencia sagrada de tota una raça de braus mallorquins! Em plau alçar una pobre veu en vostra defensa. Quant

mes passen els anys mes us estimo,
 Quant mes passen els anys mes us
 anyora...

Lucius

De mos somnis el vaixel fantasmal
 atravessa les aigües de ma soletat
 i, en sa proa hi navega, estimada,
 l'imatge de ta beutat.

Les térboles aigües de la vida,
 l'agiten en un horrible bandeix,
 l'abim d'engolirme be prova, mes
 i, el far de tos ulls sempre veig.

Serena, insensible a les ones,
 t'engronçes aferrada al vaixell,
 et mulles en la tempesta i t'aixèques
 i per tu torna el cel a ser bell,

Altre cop al timó jo m'aferro
 i continua el barco navegant,
 i demunt les onades farèstes
 sura de bell nou el meu cant.

Be voldria que la mar sempre plana
 de ma quilla l'estela borrarés,
 que ma vida harmoniosa i tranqui-
 dins ta amor serê es fongués.

Mes la vida ens empeny i ens agita
 i com a vent desfermat ens endú
 sino desesper del repós que somnió
 es que naveg sempre amb tú.

Tu les aplanes les ones gegantes,
 tu encalimes la fúria dels vents,
 en tu jo retrobo les forces que
 per a véncer els aires dolents.

Dolça imatge a la proa aixecada,
 cara esposa en el llar que anhel,
 quan mes fort brama l'oratge,
 son tos ulls serens com el cel.

Dins ells hi miro ma vida migrada
 la lluita terrible per el pa quotidiá,
 l'esforç gegantí pel somni imposible
 l'esfinx del demá.

I tu, tot ho fons en ta gran serenor
 les obertes ferides clou ta mirada,
 la sang que rossola saben aixugar

tos ulls sempre gais de enemorada.
O, com hi brilla, l'esperança serena
d'una vellesa calmada i tranquil·la;
lluny de la lluita i a ton costat sem
[pre
o, si pogués retornar a la vila!

Gloriós el navili al port entraria,
les velles inflades pel vent de la
[sort
trionfants i alegres les flàmules is
[sades
s'espillarien en l'aigua del port,

S'acosta ja l'hora? Amb la càrrega
[sagrada
que en ses estives guarda gelós,
entri ja el barco en el port que
[l'espera,
sota la gufa de ton ull amorós!

J. S. B.

EL NOSTRE MUSEU

El dia 18 del mes passat tengué lloc la Junta reglamentaria de aquesta entitat.

Se doná conte del gran nombre d'objectes que han ingressat en les diferents seccions, els quals han anat citant en les planes de *Llevant*. En resum, amb els objectes recollits en les excavacions fetes a un talaiot de Son Mari s'ha pogut omplir una de les vitrines centrals i una altre, amb els procedents del Morro, Rafal Cagolles i Cova de Son Bauzá.

La comissió d'investigacions, en el Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana, ha publicat dos extensos treballs, estudiant i descriuent les estacions excavades.

D'aquests treballs se'n fa un tiratge apart, destinat a la formació d'un tom de publicacions del Museu.

En la secció d'Història Natural també han ingressat un centenar d'exemplars els quals han omplit casi del tot les vitrines, essent notable una col·lecció d'insectes coleopters que està guardada en un armari fet aposta.

Vegent com les vitrines s'han anat omplint amb una rapidés insospitada i que no es possible amb els medis econòmics amb que con-

ta el Museu, distreure cap quantitat per aquests usos, se va acordar, convidar a les persones amants de la cultura i progrés del poble d'Artá, perquè prestin la seua ajuda material amb la fi de poder atendre en el desenvolupament de aquesta institució.

Per dimissió del carrec de Conservador de la secció Arqueològica presentada per En Jaume Sancho, fou anomenat per substituir-lo En Lluís Amorós.

També fou anomenat vocal de la Comissió d'Investigacions, En Gabriel Morell Font dels Olors.

La Junta está satisfeta i agraïda a la protecció que dispensen en el Museu, la Exma. Diputació provincial, l'Ajuntament, la Caixa Rural i els protectors, així com també de l'interés que ha despertat entre els amants de la cultura, demostrat amb les moltes visites que ha tingudes durant l'any.

LES COVES D'ARTA

Per ésser un dels *exaltats* qui estimadors de lo nostre procuram contrarrestar amb bones maneres la campanya difamatoria que contra les coves d'Artá s'está fent en el camp del turisme internacional, ens plau avui copiar de la «Almudaina» del 4 del corrent, les impressions que de la visita a les principals coves de Mallorca en tregué la distingida i culta senyoreta Maria de les Neus Saenz de Heredia, Concejal del Ajuntament de Madrid.

«A pesar de salir de Palma a las tres de la tarde, visitamos las tres maravillosas *grutas*. Comenzamos por la de *Els Hams* que nos produjo una visión magnífica. Sus dueños nos obsequiaron con regalos de fino *dnix*, producción de la apreciada mina que se explota en aquella cueva...

Siguientemente visitamos las del *Drach*, otro portento de la *Naturaleza* ¡Aquel lago! ¡Aquel lago!...

I por último ya en plena noche entramos en las de *Artá*... Y permitame, amigo periodista, que no

describa y diga solamente ¡No hay palabras!...

¿Cuales grutas me han gustado mas? me preguntó ayer un señor. Las tres. Cada una, es cada una. No comparen Vds. Cada *gruta* tiene su personalidad, su característica. No admiten comparaciones».

Parlant com la Srta. Saenz de Heredia, considera, aquest humil *exaltat*, que es la manera com millor se fa patria, no despreciant lo de un, per defensar lo de un altre, actitud aquesta que, en el meu concepte i en el d'altres *exaltats*, rebaixa en els qui les adopten fent desmereixer a la llarga aquells objectes que, per no admetre comparacions, amb les propagandes forçades, acaben per ésser comparats.

Juan de Bimalgorja

REGISTRE

NEIXAMENTS

Dia 29 d'Agost, En Juan Sard Esteva fill de Pere Francesc Terres i Monserada Xexa. Dia 3 Setembre, Antonia Nicolau Llitas de Juan Garrova i Catalina.

MORTS

Dia 31 d'Agost, Na Marieta Blanes Aymar, de 8 anys, de miocarditis ebertiana.

MATRIMONIS

Dia 5 de Setembre, En Gabriel Garrau Flaquer de Na Murtera, amb Na Margalida Llitas Torres (a) Papallona, fadrins. Dia 7, En Miquel Ferrer Sureda (a) Vermell amb Na Damiana Ferrer Sancho (a) Caragola fadrins, En Jaume Carrió Sureda (a) Rectorret amb Na Margalida Bosch Morey (a) Talabarda, fadrins.

==== Panaderia Moderna ====

DE

JUAN MATEMALES

Diariament elabora: pá, panets i pastes de totes classes.

BON SERVICI, NETEDAT I ECONOMIA

Carré del Sol, 2. Artá

.....

 Pronte anunciaré!

Miquel Roca Castell

FÁBRICA DE FIDEUS

==== i tota classe de pastes alimentícies ====
d'En

NICOLAU CARRIO DALMAU

Carré de Palma, n.º 48

Preus sens competència

NOTA AGRICOLA

S'han acabat de collir les ametles, estant la major part amagatzemades a causa de que els culliters consideren baixos els preus que retjeixen en el mercat, el qual per altre part està molt encalmat. La classe corrent se paga a 50 pessetes l'hectòlitre.

Amb activitat se fa també la arplega de les garroves, fruit que enguany s'ha presentat amb gran abundancia i ben assaonat. Se paguen a 6 pessetes el quintá.

Les figues també donen molta feina debut a n'el temps humit que destorba la seca, les primerenques secaren molt bé i entre elles se podrà fer una bona selecció especialment a Sa Colonia on per ésser de primera qualitat són de les més sollicitades de Mallorca.

També se comensa a collir oliva; sempre en cau i com en aquest temps ja esta crescuda es aprofitada, en part per salar les families humils i l'altre per dur a les tafones. Les oliveres estan que donen goig, les rames ploren del pés que les dona el carregament de fruit.

Les tafones se preparen per comensar la feina, i tot fa esperar que el poble qui treballa passarà un bon ivern.

A Sa Colonia han comensat la vermada i contenen que hi ha un bon esplet.

Se fa en normalitat l'engreix dels porcs i no s'ha presentat cap malaltia amb caràcter epidèmic.

Volem fer present en els agricultors que no descuidin de cumplir les ordres que hi ha sobre els casos de malaltia i defunció d'aquest bestia i sobretot de cuidar d'enterrar en bons clots, els morts, per evitar que el mal se desenrotli en els veinats amb natural perjudici per ells mateixos.

Deim això, perque de vegades, hi ha qualcú tan desaprensiu i tan poca cosa, que posa el porc mort dins un sac i el du a tirar dins ca'l veinat.

El bestia de llana amb la fulla d'ametler que encare hi es abundant, passa molt bon temps. Alguns pagesos, enguany han provat de fer uns segona tosa ara en el setembre.

Se necessitan dues cambreras de 20 a 50 anys per Ciutat, bon sou.

Informar-se:
C. Centro, 3.

Artá

DE CA NOSTRA

METEOROLOGIA

El temps durant aquesta desena ha estat molt variable, dies quiets amb una xafagor insoportable, el soltat amb ventitjols de xeloc que va acabar amb una brusca el mati del dia 6, el capvespre el cel se torna aclarir i després de dos dies bons dia 9 se torna ennuvolat i comensaren petites brusques que segueixen el dia 10.

ESTAT SANITARI

Hem tornat entrar dins un periode de calma, per no haver se presentat cap nou cas de tifoidea (febres); el poble ha recobrat la tranquil·litat, i els cassos que hi havia, van millorant.

EL VII CENTENARI DE LA RECONQUISTA DE MALLORCA

El dia 9 comensaren a Ciutat les festes commemoratives d'aquest centenari que acabaran el dia 12. Amb tal motiu arribá a Mallorca l'Infant D. Jaume de Borbón, acompanyat del general Primo de Rivera.

L'Infant presidirà la sessió d'obertura del Congrés Històric Municipalista que se celebrarà del 9 al 15.

També assistirà a la inauguració dels monuments commemoratius, una gran creu i una capella romànica que s'han construïdes dins Sta. Ponsa i les quals serán beneïdes per el Dr. Miralles, bisbe de Barcelona.

Recorrerà l'Infant els punts de Mallorca que han adquirit mes fama b'ix del punt de vista del turisme, entre els quals, está incluída una visita a les *Coves d'Artá*, on inaugurarà oficialment el camí de nova construcció, que arriba a la mateixa boca i la perspectiva del qual, és una de les més belles de Mallorca.

Arribarán a aquesta vila el dimecres dia 11 a les 10 i mitja, per la cartetera de Sta. Margalida; a l'entrada sense baixar dels autos serán saludats per les autoritats, continuant el viatge fins a les coves.

Per rebre al august visitant, el el batle per medi d'una crida i particularment, ha convidat els vesins perque adornin les seves cases amb domassos i banderes i acudisquin a esperar lo.

En els *Pms de ses Vegues* el propietari de les coves el noble senyor En Jusep Quint Zaforteza obse-

quiará an els visitants amb un esplèndit lunch.

Una comissió del Ajuntament va a Ciutat per assistir a n'el Congrés Històric Municipalista i al dinar organitzat per el P. U. P. en obsequi del cap del Govern.

UNA VISITA

El passat dissapte tenguerem el gust de saludar al Dr. Emili Darder, cap de la secció de epidemiologia del Institut Provincial d'Hygiene. El Sr Darder a propòsit deis diferents casos de febres que hi ha hagut a la nostra vila, ens demaná fessim una crida an els veïns, suplicant-los que no deixin de vacunar-se per prevenir aquesta malaltia que tants de transtorns produeixen en les families del atacats. La vacuna preventiva es una cosa ben provada, passa amb ella com en la de la *pigota*. Té la malaltia el qui la vol, i val molt més prevenir que curar.

OBRES PÚBLIQUES

Amb molt bon acert, se fan les obres necessaries per aixamplar el camí de les coves a n'el revolt de Sa Creu de Na Bernada. La construcció del camí de Sa Colonia a sa Cala dels Cans està paralizada a causa de la tramitació d'un expedient de expropiació forçosa.

LES OBRES DE L'ESGLÉSIA

Segueixen amb bastanta activitat les obres de pavimentació. N'hi ha més de la mitat arretglada i se veu bé ja el bon efecte, l'elegancia i serietat de la pedra. Aquesta setmana s'acabarà el troç de l'endret de la capella de S. Jusep.

DE SPORT. - CICLISME

Creix l'entusiasme entre els aficionats an aquest sport. El passat dia 8 organitzades per En Juan Sureda tengueren lloc en la nostra pista unes renyides proves entre els corredors Sansó de Vilafranca i Bartomeu Flaquer (a) Mangol de la nostra vila. En la primera prova de 4 voltes (1 Km.) cronometrada va guanyar en Flaquer de 2 segons. En la segona 20 voltes (5 Km.) a meta partida guanyá també en Flaquer el qual va alcansar an Sansó a la volta 13.

Rafel Sastre (a) Vergé

PINTOR

Ofereix els seus servicis

Especialitat en automòvils

i carretons

reproduccions i retrats

C. de la Sombra-ARTA

No descuideu de visitar la nostra casa

En ella hi trobareu tot lo necessari per satisfer el gust més refinat.

Xampany, vins, licors, conserves, dolços, chocolates, bombons, galletes, embutits, jamón, formatges,

::: fruites i hortolisses de totes classes :::

* barquillos i torrons. *

Se serveixen LUNCHS amb prontitut i perfecció

Gran Colmado L'ESPERANÇA

PLASSETA DEL MARXANDO, 3 :-: ARTA

AGENCIA DE ARTA A PALMA
I VICEVERSA DE

ANTONI GILI (A) COMUNA

SERVICI DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA
DE PREUS

ENCARREGS A DOMICILI

Palma -- Banch de S'oli, 24

DIRECCIO: Artá--Can Comuna Centro

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA
GUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS
PER POLLS, I PONEDORES, INCUBADORS;
ANELLES, PLANS I CONSULTES.
--H) CONSELL-MALLORCA--

ALMACENES MATONS

DE

RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JAIME II n. 39 a 14º

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA

Y CABALLERO

ARTICULOS Y NOVEDADES

PARA VESTIR DE TODAS CLASES

Panaderia "VICTORIA"

(ES FORN NOU

SUCCESSOR

Bartomeu Esteva

A sa botiga hei trobareu sempre: pans, panets, galletes, bescuits, rollets, i tota clasa de pasticeria.

Se serveix a domicili.

Netedat, prontitut i economia

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

Royal Fruit

Beguda exquisita, elaborada amb extracte de fruites. Provaule, és, deliciosa.

GASSEUSES Y SIFONS

Fabricant:

M. MUNTANER FLAQUER.

representant del acreditat XAMPANY D'OR.

Fábrica i despaig:

PLASSETA DES MARXANDO. Artá

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

té uua Agencia entre Artá, Palma i Capdepera i heiva cada dia.

Serveix amb prontitut i seguredat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38. An es estat des Centro Farmacèntic.

Artá: Palma n.º 3.

Tienda Vicens

PRECIOS FIJOS Y MUY REDUCIDOS

EN

Tejidos y toda clase

Merceria

de comestibles

Perfumeria

SE VENDEN MAQUINAS DE COSER

PFAFF E IMPERI

y toda clase de instrumentos

J. V. CALLE DE A BLANES 38

Automòvils de lloguer

DELS GERMANS

SARD (A) TERRES

A cada arribada de tren van a l Estació.

Tenen servici combinat amb el Ferrocarril.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés punts de Mallorca a preus convenguts.

DIRIGIRSE:

Carré d'En Pitxol n.º 8.

Id Son Servera n.º 29

ARTÁ.

NAUMAN

MAQUINAS PARA

COSER Y BORDAR

La Fábrica más grande de Máquinas para coser y bordar del continente.

(MARCA ALEMANA)

DEPOSITARIO EXCLUSIVO EN ARTA

CAN GANANSI